

Høringsnotat: Tilsyn under samvær

RVTS sør ved undertegnede har gått igjennom høringsnotatet, og drøftet det med kollegaer.

Aller først: Vi hilser en endring velkommen. Dette er et svært viktig tema, og praksis viser at barnets beste i barnefordelingssaker ikke blir vektlagt godt nok. Flere undersøkelser peker i retning av at saker etter barneloven tar mer hensyn til foreldrenes rett til å ha samvær med barn, enn det som er barnets beste. Vold i nære relasjoner er uforenelig med god omsorg for barn. Selv om foreldre flytter fra hverandre, vil volden være tilstede for barna i lang tid etter bruddet, hvis det ikke er satt inn gode tiltak for barn og foreldre. Her har domstolen et stort ansvar for å forsikre at ikke barna lider overlast. En innstramning av praksis vil derfor være viktig, slik at barn ikke får samvær dersom det ikke finnes en forsikring om at det er trygt for barnet både fysisk og emosjonelt.

Jeg ønsker her å komme med noen kommentarer og eller tilføyelser til de endringsforslagene som foreligger.

Nivådelte tilsyn:

Primært ønsker vi ikke samvær hvis det er snakk om beskyttet tilsyn. Begrepet «beskyttet tilsyn» er selvforklarende ved at barnet må beskyttes, og da bør det **ikke være samvær**. Barneloven bør åpne opp for at det kan være adgang til å nekte samvær helt.

Subsidiært: Det bør være svært strenge kriterier for når barn skal ha samvær med beskyttet tilsyn.

- ◆ Tilsynsfører, oppnevnt av barnevernet, bør ha en fagkompetanse, - dvs være en fagperson med minst 3årig høyskole og erfaring i å se barns behov. Dette fordi en tilsynsfører kan bli et alibi for at det ikke går greit. Dersom tilsynsfører ikke er trent i å lese barns signaler, kan det se ut til at det tilsynelatende går greit.
- ◆ Tilsynsfører bør ha nødvendig opplæring for å forhindre at barn ikke blir skadelidende. Tilsynsføreren bør kunne se etter dynamikken i samspillet mellom barnet og samværsforelderen. Barn som har erfart vold har lett for å underkaste seg, og den dynamikken som skjer i dette samspillet kan være lett å mistolke for et utrent øye.
- ◆ Tilsynsføreren bør ha kunnskap om dissosiasjon, utviklingstraumer, tilknytningsmønstre og vurderingsevne i å lese barns kroppsspråk. Barn gir tvetydige signaler, og det er derfor viktig at tilsynsføreren er trent i å **se og forstå** dette barnets signaler

Støttet tilsyn:

Saker der det dømmes til tilsyn bør legges til **barnevernet**, ikke Bufetat ved Familievernet. Barnevernet bør eie sakene, og heller bruke Familievernet som en ressurs og samarbeidspartner.

Det bør sikres at det følger midler med hvis det blir en utvidelse av antall timer. Disse sakene krever mange ressurser, og det er viktig at det er et faglig høyt nivå på den veiledning og støtte som skal utøves, jfr. kompleksiteten i disse sakene. Samme krav til faglig kompetanse som beskrevet ovenfor bør også kreves av tilsynsfører under støttet tilsyn.

Dersom en ser at tilsyn fungerer dårlig, - at samværsforelden ikke møter opp eller virker uinteressert, er det viktig å tenke at det er forskningsmessig belegg for at emosjonell deprivasjon også er svært skadelig for barnet. Tilsynsfører som erfarer at samværsforeldereren ikke følger opp, viser manglende interesse for barnet, eller på annen måte påfører barnet tilleggsbelastninger/skader, må få mulighet til å melde tilbake til domstolen. Det bør innføres et tidsperspektiv som skal være utgangspunkt for en vurdering av tilsynsordningen for dette barnet. Ettersom domstolen avsa en dom om samvær med tilsyn, må også domstolen ta det ansvar å endre dommen dersom den ikke fungerer.

Barnets behov: Nytt vilkår.

Dette vilkåret hilses velkommen. Samtidig er det en viktig kunnskap å ha med seg i saker der barn har erfart vold at barn ikke like lett uttrykker sine behov når de er under stress. Behovene kan mistolkes, og kunnskap om hvordan man «ser og leser» barn som har vært utsatt for vold og traumer må settes høyt. Foreldre, som selv har erfart vold, kan miste evnen til å lese sine barn. De kan også miste evnen til å vurdere «farligheten», da normaltilstand i voldsfamilier ikke er en trygg plass for barnet.

Formkrav og begrunnelsesplikt:

Samvær med tilsyn må foregå i barnets hjemkommune. Dette anser vi som viktig av flere grunner:

- ◆ Mindre belastende for barnet både emosjonelt og praktisk. Barnet kjenner nærmiljøet og kan ha noe trygghet i det, og det slipper belastningen med å reise til samvær.
- ◆ Barnevernet kjenner barnet, og kan følge opp på en bedre måte.
- ◆ Begrunnelse for samvær bør **kun** begrunnes ut fra barnets beste og barnets behov her og nå.

Forlik:

Det bør ikke være anledning til å inngå forlik i saker der det er vold eller påstand om vold.

Barnelovens § 61 viser til § 53 som presiserer at det er anledning til separat mekling. I saker der det er vold, eller påstand om vold, bør det bli en sterkere ordlyd i forhold til at partene ikke bør møte samtidig til mekling. Videre bør det i § 61 også være anført at det ikke oppfordres til forlik der det er påstand om vold.

Det bør heller ikke anbefales forlik der den ene forelder ønsker forlik, og den andre forelder kjenner seg presset til å inngå forlik. Samtykkekompetansen bør etterprøves ved at det snakkes med partene hver for seg. Det bør også anføres hvor partene kan henvende seg dersom de går inn i et forlik de har følt seg presset til å inngå. Dette presset kan komme enten av partner, eller av de ulike rettsaktørene (sakkyndig, advokat, dommer).

.

Barnedomstol:

Saker som omhandler barneloven bør behandles i en barnedomstol eller familiedomstol. Det bør være høykompetente folk med god kunnskap om barn og vold som behandler slike saker. Selv om det pr i dag er ønskelig at slike saker blir behandlet av dommere med særlig interesse, er det ingen garanti for at de besitter en kompetanse som kan ivareta barn som er utsatt for vold og traumer.

Mandat:

Mandatet til sakkyndig bør være generelt utvidet slik at det alltid kartlegges for rus/vold/psykiatri der det er store konflikter mellom foreldrene.

Enighet:

Side 25 i høringsnotatet: «Saker der foreldrene lykkes i å komme til enighet om å ha en nøytral tilsynsperson tilstede under samvær.» Begrepet enighet må problematiseres der det er høykonflikter og påstand om vold. Det er et kjent fenomen at en kan si seg enig fordi en settes under trusler eller press. Ved privat tilsyn kan samme fenomen oppstå, at tilsynsfører settes under trusler og press, og barnet får ikke godt nok vern. Hvis samvær med tilsyn i det hele tatt vurderes må dette ansvaret legges til barnevernet (jvf. begrunnelse ovenfor).

Sannsynlighetsovervekt:

Side 29: «Det legges til grunn at det ofte er vanskelig å bevise at overgrep har funnet sted, og at det kan være enda vanskeligere å avgjøre om det foreligger risiko for overgrep i fremtiden».

Her er det viktig å presisere at beviskriteriet for vold eller overgrep i barneloven er lavere enn det blir for sannsynlighetsovervekt.

«Man kan gjøre to feil i en slik situasjon:

Man kan la barnet få samvær med en person som er tilskade for det, eller man kan nekte barnet samvær med en person som ikke vil skade det. Den ene situasjonen er verre enn den andre. Den ene feilen er verre enn den andre, nemlig at barnet blir skadet» (sitat fra en advokat gjengitt i en masteroppgave).

Kristiansand 18.september 2012

RVTS sør v/ Ragnhild Laukvik Leite